

Økonomisk råderum: Modelkonstruktion eller realitet?

Forskningsseminar, AAU, 13. september 2019

Professor Jesper Jespersen, Roskilde Universitet,

e-mail: jesperj@ruc.dk

Alle politikerne snakker om det,
men hvad er 'det økonomiske råderum'?

Skåret ud i pap, så er det økonomiske råderum
bestemt af det offentlige sektors **strukturelle**
saldo

Danner rammen om finanspolitikken

Der dog er begrænset af budgetlovens krav om et
max. underskud på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP

Finanslovsudspillet, august 2017

I 2025 vil der være et overskud på den offentlige sektors drifts- og anlægsbudget på 32 mia. kr. = 1½ pct. af BNP

Hvis økonomien ellers udvikler sig, som Finansministeriets model forventer.

Den populære/populistiske tolkning

- De 32 milliarder er det, der vil være i overskud på den offentlige sektors drifts- og anlægsbudget i år 2025, og som politikerne har til rådighed
- hvis ikke der i mellemtiden bliver taget nye politiske initiativer, der bruger pengene,
- og hvis økonomien ellers udvikler sig, som Finansministeriets regnefolk forventer.

Lad os se på, hvordan skabes overskuddet?

1. et øget arbejdsudbud omsættes i en tilsvarende stigning i beskæftigelsen efter 3-5 år (incl. fiscal reaction).

- I runde tal fører dette regneprincip til, at en forøgelse af arbejdsudbuddet på 10.000 personer forbedrer den strukturelle saldo med 2-3 mia.kr.

Arbejdsudbuddet øges med 60.000 personer = $2\frac{1}{2}$ mia. x 6 = **15 mia. kr.**

2. Vækst i BNP

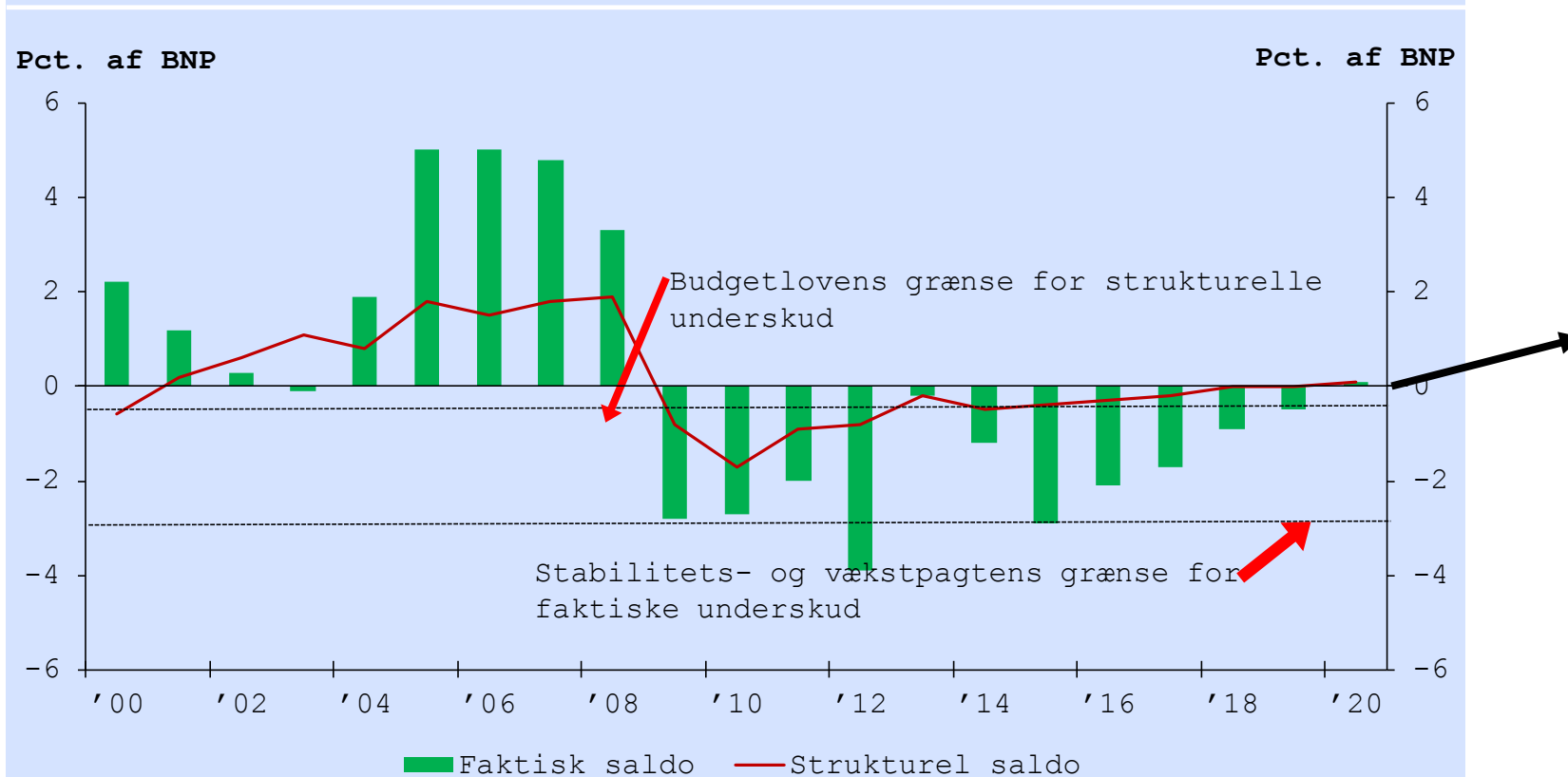
Overførselsindkomsterne er realt nulstillet (ca. halvdelen af budgettet)

I princippet betyder 1 pct. vækst i BNP en forbedring af den strukturelle saldo på (knap) $\frac{1}{4}$ pct. af BNP

3. Hvor er det finansielle modstykke, dvs. et øget underskud på 15 mia. kr.?

Hvilken finanspolitik (strukturel balance) ville have sikret balance på arbejdsmarkedet? – ifølge FM-model?

App. figur 7.1. Det offentlige sektorbudget, pct. af BNP

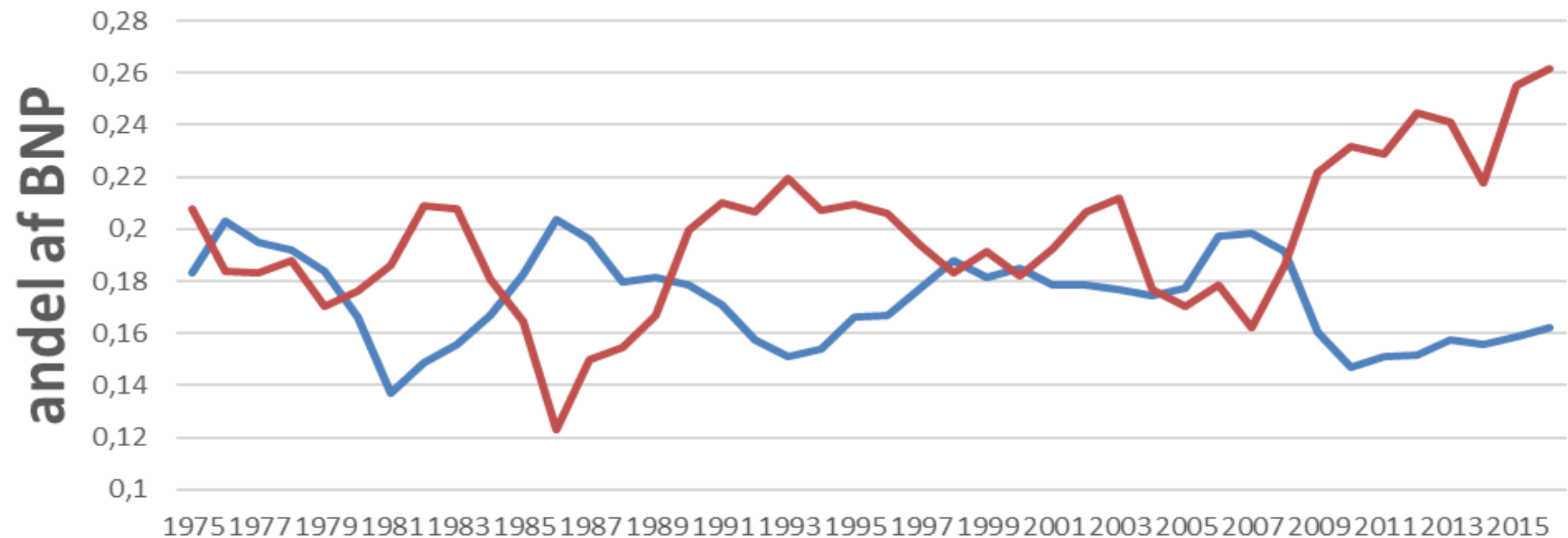

Kilde: Finansregørelsen, 2014, kap. 7 s. 321,
<https://www.fm.dk/publikationer/2014/finansregoeerelse-2014>.

De-stabiliseringspolitik!

1. Når den private sektor IKKE ER Self-adjusting
2. Så er kravet om strukturel ligevægt på den offentlige sektors budget en sikker måde at de-stabilisere samfundsøkonomien

Privat opsparing og reale investeringer

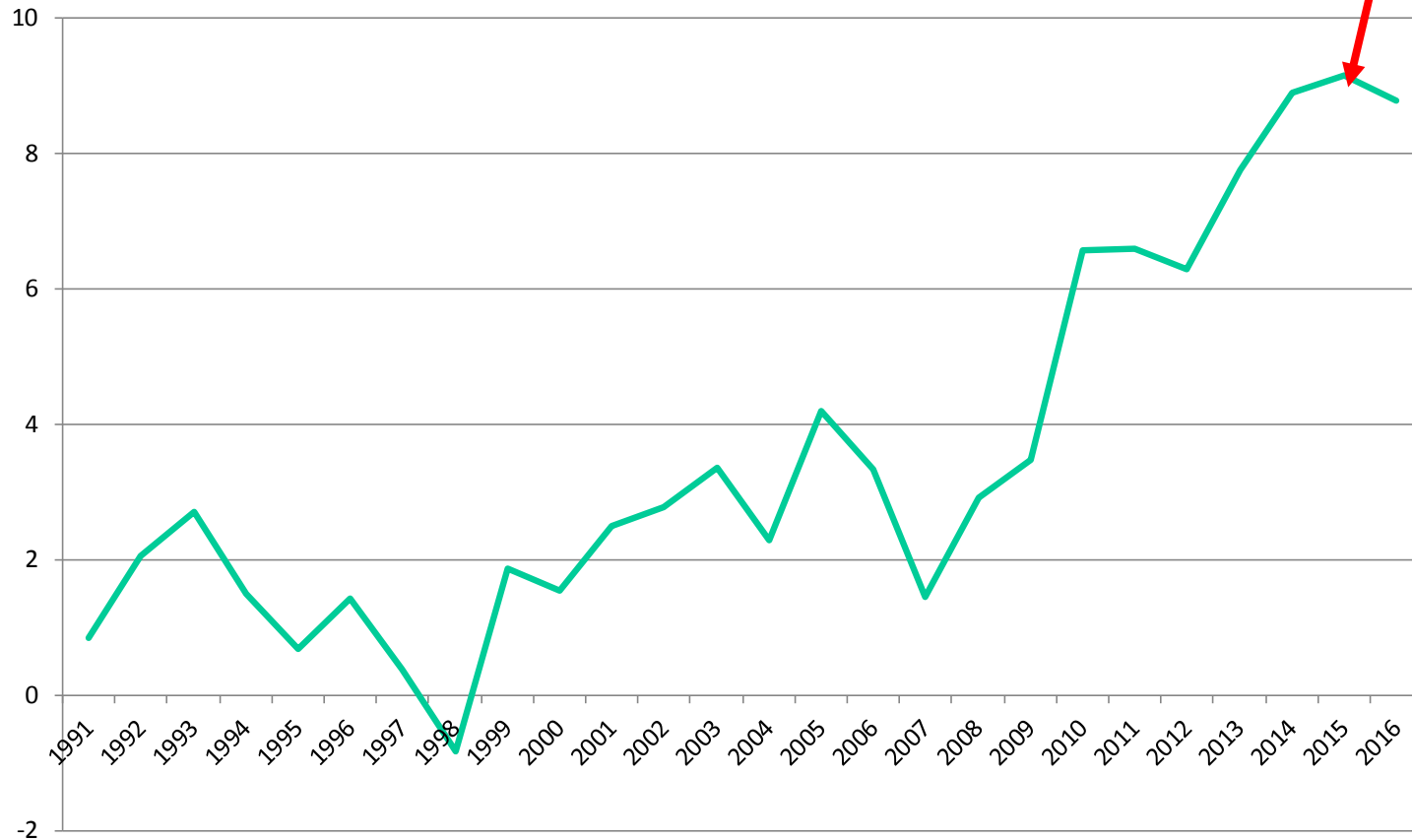
Kilde: OECD, Economic Outlook, 2016

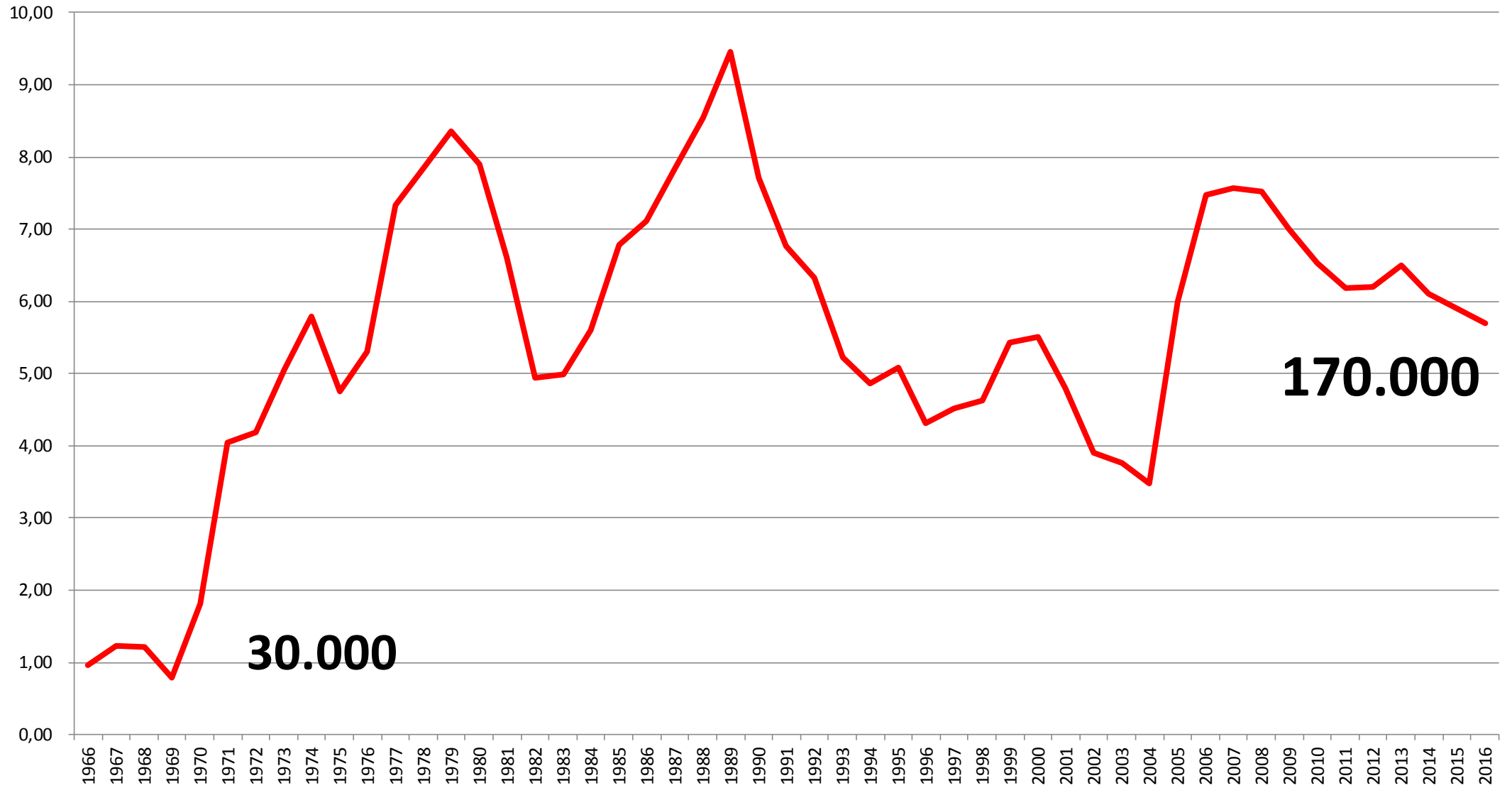
Pengene fosser ind i dansk økonomi fra udlandet

Overskud på 170 mia.kr.

Denmark, betalingsbalance

Danmark: arbejdsløshed

Tabel 2. Udvikling i befolkning, **arbejdsstyrke** og **beskæftigelse**, 2008-2018, (15-64 år)

procentændring i antal personer ----- pct. point ændring i 'raten'

Procent	Beskæftigelse	arbejdsstyrke	befolkning	Beskæftigelsesrate	Erhvervsrate
Total	-0,9	0,8	2,4	- 3,3	- 1,6
15-24	-1,9	-0,4	13,8	- 15,7	- 14,2
25-34	-2,2	1,5	7,3	- 9,5	- 5,8
35-44	-16,2	-15,3	-12,2	- 4,0	- 3,1
45-54	5,6	6,6	8,8	- 3,2	- 2,2
55-64	18,0	19,4	-2,5	+ 20,5	+ 21,9

Et virkeligt råderum!

- Udnytte samfundets knappe ressourcer fuldt ud
- Er der ledig arbejdskraft? – Ja!
- Er der overskud på betalingsbalancen – Ja!
- Overudnyttedes miljøet? – Ja!

Hvad burde gøres? → 'Grøn Investeringsplan'

Finansieret ved at aktivere den 'passive private opsparing' – til en rente på $\div \frac{1}{2}$ pct. p.a.

Hvor svært kan det være?

Læs videre!

